

RESPUBLIKA XƏBƏRLƏRİ

Fəaliyyət Planı imzalanıb

Astanada Azərbaycan və Qazaxıstanın Xarici İşlər Nazirlikləri arasında Fəaliyyət Planı imzalanıb. Sənəd Azərbaycan xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov və qazaxıstanlı həmkarı Murat Nurtleunun genişləndirilmiş tərkibdəki görüşünün yekunları üzrə imzalanıb.

Qeyri-neft ixracı çoxalıb

Bu ilin yanvar-fevral aylarında Azərbaycanın qeyri-neft sektoru üzrə ixracı əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 6,6 faiz artaraq 485 milyon dollar təşkil edib. Məlumata görə, ilin ilk iki ayında yeyinti məhsullarının ixracı 12,3 faiz, bütövlükdə, aqrar və aqrar-sənaye məhsullarının birgə ixracı isə 11,6 faiz artıb.

Qarabağda yeni iş yerləri açılıb

Növbəti əmək yarmarkası Xankəndi və Şuşa şəhərlərində keçirilib. Dövlət Məşğulluq Agentliyi ilə "Azəriqaz" İstehsalat Birliyinin birgə keçirdiyi yarmarkalarda bu şəhərlərin qaz təsərrüfatında qəza bərpa işlərinin çilinqəri, qaz təsərrüfatının nəzarətçisi, anbardar, usta və s. işlər üzrə vakansiyalar təqdim edilib.

Azərbaycan birinci yerdədir

Ölkəmizdə pensiyalarda artım dinamikasının nəticəsi olaraq, minimum və orta aylıq pensiyaların dollar ifadəsində məbləğlərinin MDB ölkələri, Gürcüstan və Ukrayna üzrə müqayisəli sıralamasında Azərbaycan birinci yerdədir. Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyindən bildirilib ki, həmçinin Azərbaycan minimum pensiyasının Alıcılıq Qabiliyyəti Pariteti əsasında hesablanmış dollar ifadəsində həmin sıralamada birinci yeri tutmaqda davam edir.

Ermənistanın mina terroru

İkinci Qarabağ müharibəsi bitdiyi gündən indiyə qədər 384 nəfər minaların qurbanı olub. Hərbi əməliyyatlar başa çatdıqdan sonra hazırkı dövrdə azad olunan ərazilərdə mina partlayışı ilə bağlı 231 insident qeydə alınıb. Nəticədə 70 nəfər həlak olub, 314 nəfər yaralanıb.

Böyük Qayıdış töhfə verir

Zəngilan, Cəbrayıl və Füzuli rayonlarında Dövlət İmtahan Mərkəzi tərəfindən tam orta təhsil səviyyəsi üzrə buraxılış imtahanı keçirilib. Füzulidə 25, Cəbrayıl da 5, Zəngilanın Ağalı kəndində 6 şagird imtahanda iştirak edib. Qeyd edək ki, Xankəndi, Xocalı, Şuşa və Laçın rayonlarında da şagirdlər buraxılış imtahanlarında iştirak etmişdi.

İslahatlar iqtisadiyyatı şəffaflaşdırıb

Son 6 ildə aparılan islahatlar qeyri-neft sektorunun özəl bölməsində məşğulluğun artmasına ciddi təsir edib. Bu müddətdə fəal vergi ödəyicilərinin sayı 2019-cu ilə müqayisədə 1,8 dəfə artıb, ƏDV ödəyicilərinin sayı isə 3 dəfəyə yaxın yüksəlib. Fəal vergi ödəyicilərinin say artımı 1,9 dəfə çoxalıb.

Hərbçilərə mənzil veriləcək

Azərbaycan Ordusunun 20 il və daha çox qüsursuz xidmət etmiş 4167 nəfər hərbi qulluqçusu mənzillərlə təmin olunub. Maliyyə Nazirliyindən verilən məlumata görə, bundan sonra da hərbi qulluqçuların sosial-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması, dövlət vəsaiti hesabına mənzillə təmin edilməsi prosesi davam etdiriləcək.

Özünüməşğulluğa cəlb edirlər

Laçın və Füzulidə daha bir qrup sakin üçün özünüməşğulluq proqramı üzrə kiçik bizneslər yaradılıb. Şəhərlərə köçürülən sakinlər mal və materiallar formasında aktivlərlə təmin edilib. Böyük Qayıdış Proqramı çərçivəsində doğma yurdlarına qayıdan sakinlərdən özünüməşğulluq proqramı vasitəsilə kiçik təsərrüfatları yaradılan şəxslərin sayı artıq 221-ə çatıb.

İxrac göstəriciləri

2015-ci ildən bu il yanvarın 1-dək sənaye zonalarında istehsal olunan 15,4 milyard manatlıq məhsul satışı həyata keçirilib, bunun da 4,9 milyard manatlıq hissəsi ixrac edilib. 2024-cü ildə sənaye zonalarında 3,3 milyard manatlıq məhsul satışı həyata keçirilib ki, bunun da 1,07 milyard manatlıq hissəsi ixracın payına düşüb. Sənaye zonalarında istehsal edilən məhsullar dünyanın 70-dən çox ölkəsinə ixrac edilib. 2024-cü ildə sənaye zonalarının qeyri-neft sənayesi məhsulları istehsalında xüsusi çəkisi 17,6 faiz, qeyri-neft sənayesi məhsullarının ixracında isə 26 faiz olub.

Dövlətə sədaqətin, xalqa xidmətin nümunəsi

Qarşıda duran vəzifələr layiqincə icra ediləcək

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Nazir möhtərəm Prezident, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyevin ali diqqət və qayğısı sayəsində Daxili Qoşunların qarşıya qoyulan istənilən

təchizatı üçün məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirildiyini bildirib. O, DİN-in Daxili Qoşunlarının ölkəmizin ərazi bütövlüyünün təmin edilməsində göstərdiyi şücaəti, respublikamızın hər yerində, o cümlədən

barizədə, ictimai asayişin və hüquq qaydasının qorunmasında, silahlı cinayətkar dəstələrin zərərsizləşdirilməsində, ölkəmizdə keçirilən "COP29" kimi mötəbər beynəlxalq tədbir zamanı qoşunların şəxsi

etimidinin əyani ifadəsi olduğunu diqqətə çatdırıb. Tədbirə yekun vuran nazir V.Eyvazov Daxili Qoşunların qarşıda duran başlıca vəzifələrini qeyd edərək tapşırıq və tövsiyələrini verib.

döyüş tapşırığını keyfiyyətlə yerinə yetirməyə qadir olan peşəkar birləşməyə, sabitliyin təminatçılardan

işğaldan azad edilmiş şəhər və rayonlarda hərbi qulluqçuların polis əməkdaşları ilə birlikdə ictimai asa-

heyəti üzərinə düşən xidməti vəzifələri layiqincə yerinə yetirib. Nazir xidmətdə fərqlənən hərbi

Sonra xidmətdə fərqlənən bir qrup hərbi qulluqçunun təltif edilməsi barədə daxili işlər nazirinin

və dövlətçiliyin dayaqlarından birinə çevrildiyini, maddi-texniki bazasının, kazarma-yaşayış fondunun yaxşılaşdırılması, hərbi hissələrin müasir silah, texnika, xüsusi vasitələrlə

yişin, təhlükəsizliyin qorunmasında göstərdiyi xidmətlərini cənab Prezidentin yüksək qiymətləndirdiyini məmnunluqla qeyd edib. Bildirilib ki, ölkədə cinayətkarlığa qarşı mü-

qulluqçuların peşə bayramı ərəfəsində də dövlət mükafatlarına layiq görülməsinin möhtərəm Prezidentin qoşunların şəxsi heyətinin əməyinə verdiyi ali dəyərin və yüksək

və nazir müavini - daxili qoşunların komandanının imzaladığı əmrlər elan olunaraq mükafatlar sahiblərinə təqdim edilib. Tədbir bədii hissə ilə davam edib.

Nazir şimali makedoniyalı həmkarı ilə görüşüb

İctimai asayişin təmini sahəsində qazandığımız təcrübədən yararlanacağılar

Martın 9-da Şimali Makedoniya Respublikasının daxili işlər naziri cənab Pançe Toşkovskinin rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ölkəmizə rəsmi səfərə gəlib.

Nazir Pançe Toşkovski və onu müşayiət edən

müstəqilliyi, ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olmuş

general-polkovnik Vilayət Eyvazov şimali makedoniyalı həmkarını və onun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini qəbul edib.

Qonaqları salamlayan general-polkovnik Vilayət Eyvazov Daxili İşlər Nazirliyinin funksiyaları, vəzifələri və fəaliyyət istiqamətləri, mövcud kriminogen durum, insan hüquqlarının qorunması, vətəndaş məmnunluğunun təmin edilməsi sahəsində görülən işlər barədə məlumat verib.

O, transmilli mütəşəkkil cinayətkarlığın əsas növlərindən olan narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsi, beynəlxalq terrorçuluq, insan alveri, qanunsuz miqrasiya və kibercinayətkarlıqla mübarizənin diqqət mərkəzində dayandığını, onlara qarşı yalnız birgə səylərlə səmərəli mübarizə aparılmasının mümkünlüyünü vurğulayıb.

Görüşdə kibercinayətkarlıqla mübarizə sahəsində əməkdaşlığın istiqamətləri, təcrübə mübadiləsi və tərəfləri maraqlandıran məsələlər ətrafında müzakirələr aparılıb.

P.Toşkovski rəhbərlik etdiyi qurumun Azərbayca-

nın Daxili İşlər Nazirliyi ilə əməkdaşlığı genişləndir-

Səfər çərçivəsində qonaqlar DİN-in Daxili Qoşun-

məkdə, o cümlədən cinayət-

karlıqla mübarizə, ictimai

asayişin təmini sahəsində əldə olunan qabaqçılıq təcrübənin öyrənilməsində maraqlı olduğunu bildirib.

İdarəetmə Mərkəzinin, "102" və "Təhlükəsiz şəhər" xidmətlərinin fəaliyyəti ilə tanış olublar.

Daxili işlər naziri qəbul keçirib

Müraciətlər dinlənilib, problemlərin həlli üçün tapşırıqlar verilib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin tapşırığına və bölgələrdə vətəndaşların qəbulu cədvəlinə uyğun olaraq daxili işlər naziri general-polkovnik Vilayət Eyvazov martın 7-də Lənkəran Şəhər Rayon Polis Şöbəsinə növbəti vətəndaş qəbulu keçirib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin tapşırığına və bölgələrdə vətəndaşların qəbulu cədvəlinə uyğun olaraq daxili işlər naziri general-polkovnik Vilayət Eyvazov martın 7-də Lənkəran

əziz xatirəsini böyük hörmət və ehtiramla yad edib.

Sonra Lənkəran Şəhər Rayon Polis Şöbəsinə Lənkəran, Masallı, Astara, Yardımlı, Lerik şəhər və rayonlarından qəbula gələn 352 vətəndaşın müraciə-

yerində həlli ilə bağlı tədbirlər görüldü.

Daxili işlər naziri general-polkovnik V.Eyvazov qeyd olunan rayonların polis rəislərinə ictimai asayişin qorunmasında, cinayətə qarşı mübarizədə

ral-polkovnik V.Eyvazov bölgə üzrə polis orqanlarında sırası və kiçik rəis heyətinə xidmətə qəbulla bağlı sıra baxışı keçirib.

Vətən müharibəsinin 24 ictimai asayişin qorunmasında, cinayətə qarşı mübarizədə

Şəhər Rayon Polis Şöbəsinə növbəti vətəndaş qəbulu keçirib.

Nazir əvvəlcə Lənkəran şəhərindəki ümummilli lider Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət edərək

tinə dinləyən nazir onların problemlərinin həlli üçün Nazirliyin aidiyyəti baş idarə və idarə rəislərinə tapşırıqlar verib.

Müraciətlərin əksəriyyətinin

daha səmərəli tədbirlərin tətbiqi, vətəndaşların müraciətlərinə operativ və obyektiv baxılmasına dair tapşırıqlarını verib.

Səfər çərçivəsində gene-

uyğun gələn 237 nəfər seçim turunun növbəti mərhələsinə buraxılıb.

"Polis"

Gələcəyə açılan "Açıq qapı"lar

Doğru seçimin ünvanına gəlmişdilər

DİN-in Polis Akademiyasında keçirilmiş növbəti "Açıq qapı" tədbirinin qonağı "Hədəf" liseyinin şagirdləri və müəllimləri olub.

Əvvəlcə şagirdlərə Polis Akademiyasının tarixi, kursantların maddi, sosial təminatları və bu-

rada təhsilin üstünlükləri barədə geniş məlumat verilib.

"Virtual Akademiya" platformasından istifadə edərək tədris müəssisəsi ilə tanış olmaq imkanı da onların nəzərinə çatdırılıb. Məktəblilər Akademiyada ya-

radılmış təhsil mühiti, o cümlədən tədris korpusları, kriminalistik təlim şəhərciyi, mühazirə zalları, elektron kitabxana, "İnformasiya təhlükəsizliyi" fakültəsinin ən müasir texniki avadanlıqlarla təchiz olunmuş

elmi-tədqiqat laboratoriyası, təlim mərkəzi, auditoriyalar, qapalı atıcılıq tiri və idman şəhərciyi ilə tanış olublar.

Şagirdlərə Polis Akademiyası haqqında məlumatları özündə əks etdirən lifletlər paylanıb, onları maraqlandıran suallar cavablandırılıb və xatirə şəkilləri çəkilib.

Gümüş Kazımzadə
polis leytenantı

Onlar sağlam həyatı seçirlər

Maarifləndirmə tədbirləri mübarizənin kəsərini artırır

Zərdab Rayon Polis Şöbəsinin təşəbbüsü ilə Heydər Əliyev Mərkəzində "Narkomaniyaya yox deyək, gələcəyimizi qoruyaq" mövzusunda maarifləndirici tədbir keçirilib.

Tədbir iştirakçıları əvvəlcə torpaqlarımızın azadlığı uğrunda canlarını fəda edən igid oğullarımızın əziz xatirəsini bir dəqiqəlik sükutla yad ediblər.

Narkomanianın dünyanı məhvə sürükləyən və qarşısı alınmaz bəlaya çevrildiyini deyən rayon icra hakimiyyətinin başçısı Mərdan Camalzadə onunla mübarizədə bütün dövlət qurumlarının səfərbər olduğunu diqqətə çatdırıb.

O, bildirib ki, bu gün ölkəmizdə gənclərin layiqli vətəndaş kimi formalaşması, onların

həyatın bütün sahələrində uğur əldə etmələri, zərərli vərdislərdən qorunmaları üçün dövlət tərəfindən layiqincə dəstək göstərilir.

Rayon Polis Şöbəsinin rəisi polis polkovnik-leytenantı Ramil Salayev bildirib

ki, narkotiklərlə mübarizədə hüquq mühafizə orqanları tərəfindən görülən işlər gələcəyimiz olan uşaqları, gəncləri qorumağa yönəlib.

Qeyd olunub ki, ötən il Rayon Polis Şöbəsinin əməkdaşları tərəfindən uğurlu əməliyyat tədbirləri həyata keçirilib. Belə ki, qanunsuz dövriyyədən 10 kiloqram 600 qram narkotik vasitə çıxarılıb. Qeydə alınan faktlardan 3-ü satış, 11-i isə saxlama ilə bağlı olub. Fiziki baxımdan sağlam, zərərli vərdislərdən uzaq olan gənclərin sayəsində Vətən müharibəsində şanlı Zəfər qazandıqımızı, antiterror tədbirlərindən sonra isə suverenliyimizin bərpa olunduğunu vurğulayan tədbir iştirakçıları "ağ ölüm"lə mübarizədə hər birimizin üzərinə böyük məsuliyyət düşdüyünü qeyd ediblər. Sonda narkotik vasitələrin zərərindən bəhs edən videoçarx nümayiş olunub və şagirdləri maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

Ekoloji təhlükəsizliyə nəzarət gücləndirilir

Qayda pozan vətəndaşlar barədə tədbirlər görüldü

Polis əməkdaşları tərəfindən ekoloji təhlükəsizlik qaydalarının pozulması hallarının qarşısının alınması məqsədilə tədbirlər davam etdirilir.

Ağdaş rayonu ərazisində keçirilən növbəti tədbir zamanı tullantıların urnalardan kənara atılması aşkar edilib.

Meişət tullantılarının tutum-

lardan kənar yerlərə atılmasına görə rayon sakini olan 3 nəfər barəsində inzibati tənbeh tədbiri görüldü.

Bundan başqa rayonun Dəh-

nəxəlil kəndi ərazisində ağac kəsilməsi faktı aşkarlanıb. Qanunsuz ağac kəsdiyinə görə 2 nəfər barəsində araşdırma aparılır.

Baş İdarədən uğurlu əməliyyat

Keçmiş məhkumun "qazancı" dəmir barmaqıqlar olacaq

Daxili İşlər Nazirliyinin Baş Narkotiklərlə Mübarizə İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsi və satışına qarşı keçirilən sonuncu tədbir zamanı 32 kiloqram tərkibi psixotrop maddələrlə zənginləşdirilmiş mariyuana dövriyyədən çıxarılib. Daxil olan məlumat əsasında paytaxtın Nərimanov rayonunda baş tutan əməliyyat nəticəsində əvvəllər soyğunçuluq, avtomobil qaçırma və narkotiklərlə əlaqəli cinayətlərə görə dəfələrlə məhkum edilmiş 37 yaşlı Kənan Sal-

manov tutulub. Narkotik vasitələr həmin şəxs saxlanılarkən onun idarə etdiyi nəqliyyat vasitəsindən aşkarlanıb. K.Salmanov ifadəsində narkotik vasitələri şəxsiyyəti istintaqla araşdırılan İran vətəndaşı vasitəsilə Qaradağ rayonu ərazisindəki gizli yerdən götürdüyünü və maddi gəlir qazanmaq üçün ayrı-ayrı ünvanlara çatdırmağı planlaşdırdığını etiraf edib.

Faktla bağlı cinayət işi başlanılıb və saxlanılan şəxs məhkəmənin qərarı ilə həbs olunub.

"Polis"

Quldurluq və oğurluq etmişdilər

Polis onları "isti izlər"lə saxlayıb

Paytaxtın Nəsimi rayonu ərazisində yerləşən evlərdən birinin qarşısında naməlum şəxs 28 yaşlı bir nəfərə fiziki zor tətbiq etməklə 700 manatını talaması barədə polisə məlumat daxil olub. Nəsimi RPİ 20-ci Polis Şöbəsi əməkdaşlarının keçirdikləri tədbirlərlə quldurluq əməlini törətməkdə şübhəli bilinən 33 yaşlı A.Zamanov müəyyən olunaraq saxlanılıb. Bundan başqa,

rayon ərazisində yerləşən universitetlərin birindən 270 manat dəyərində qızıl-zinət əşyası oğurlamaqda şübhəli bilinən 42 yaşlı S.Kərimovanın, həmçinin sağlamlıq mərkəzlərinin birində bir qadının 120 manatını və 500 manat dəyərində qol saatını oğurlamaqda şübhəli bilinən, əvvəllər məhkum olunmuş 42 yaşlı Y.Xəlilovun saxlanılması da təmin edilib.

Dələduz ifşa edilib

Onun oğurluq əməli də üzə çıxıb

Vətəndaşların etibarından sui-istifadə edərək onların külli miqdarda maddi vəsaitini dələduzluq yolu ilə ələ keçirən və mağazalardan oğurluq edən şəxs saxlanılıb. Qaradağ Rayon Polis İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində əməli törədən Nahid Quliyev tutulub. Araşdırma zamanı müəyyən edilib ki, N.Quliyev tanışına məxsus torpaq sahəsinə və fərdi evə çıxışı almağa kömək edəcəyi vədi ilə onun 8400 manatını ələ keçirib. Həmçinin o, icarəyə

götürdüyü "Hyundai" markalı avtomobili satacağına dair yalan vəd verərək beh adı ilə digər bir şəxsin 5100 manatını alıb. Onun rayon ərazisində yerləşən ticarət mərkəzlərinin birində 2 müxtəlif mağazaya müştəri kimi daxil olmaqla oğurluqlar etməsi və nəticədə zərərçəkənlərə 4287 manat maddi ziyan vurduğu da müəyyən edilib.

Faktla bağlı Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddələri ilə cinayət işi başlanılıb. Məhkəmənin qərarı ilə N.Quliyev barəsində həbs qətimkan tədbiri seçilib.

Əməlinin cəzasını aldı

O quldurluq etməkdə şübhəli bilinir

Martın 6-da axşam radələrində paytaxtın Nizami rayonunda yerləşən şərab evlərinin birində quldurluq hadisəsi qeydə alınıb. Naməlum şəxsin həmin yerdə çalışan 21 yaşlı satıcıyı kəsicideşici alətlə hədələyərək içərisində 1000 manat olan kassa aparatını talaması barədə polisə

məlumat daxil olub. Nizami Rayon Polis İdarəsi 25-ci Polis Şöbəsinin əməkdaşlarının həyata keçirdikləri tədbirlər nəticəsində quldurluq əməlini törətməkdə şübhəli bilinən 29 yaşlı Xəyal Yusifov müəyyən olunaraq saxlanılıb. Faktla bağlı araşdırmalar davam etdirilir.

Oğrular tutuldu

Hər iki faktla bağlı araşdırma aparılır

Xətai rayonunda yerləşən avtoyuma məntəqələrinin birindən 800 manat oğurlanması barədə polisə məlumat daxil olub. Polis əməkdaşlarının keçirdikləri tədbirlərlə əməli törətməkdə şübhəli bilinən 33 yaşlı A.Şükürov müəyyən olunaraq saxlanılıb.

Paytaxtın Qaradağ rayonu ərazisində isə yarım tikildən 500 manat dəyərində inşa materialları oğurlamaqda şübhəli bilinən 25 yaşlı T.İbrahimov polis əməkdaşları tərəfindən saxlanılıb.

"Polis"

Dərələyəz Azərbaycan torpağıdır

O torpaqlara yenidən dönmək bizim tarixi haqqımızdır

Qərbi Azərbaycanda ən qədim yaşayış məskənlərindən biri də Dərələyəz mahalıdır. Bu tarixi yurd yerimizdə türk tayfaları yaşamış və öz adlarını bir sıra etnotoponimlərdə (Ələyəz, Ərgəz, Hors, Hosdun, Zirək, Herher, Qaşqa, Gənzək, Quşçu, Cığatay, Cul, Göyərçin, Sallı və s.) əbədləşdirmişlər. Qərbi Azərbaycanın Dərələyəz mahalının oykonim, oronim və hidronimlərinin hamısı türk mənşəlidir.

Dərələyəz toponimi Azərbaycan dilində "iki dağ və ya təpə arasında çuxur" mənasında işlənən dərə sözü ilə alagöz türk etnonimi əsasında yaranmışdır. Oykonimini isə alagöz tayfa adını əks etdirən etnotoponim kimi izah edir. XIX əsrdə Şimali Qafqazda Dağıstan əyalətinin Teymurxanşura dairəsində Alagöz, Naxçıvan qəzasında Alagöz-Məzrə, Şərur-Dərələyəz qəzasında Alagöz kənd xarabalığı, Qars əyalətinin Kaqızman dairəsində Alagöz kənd xarabalığı, Şərur-Dərələyəz qəzasında Alagöz çayı, Qars əyalətinin Ərdəhan dairəsində Alagöz adları ilə mənşəcə eynidir. Adın birinci komponenti olan ala sözü türk dillərində "geniş, böyük, uca" mənasında işlənir.

Dərələyəzdəki qoç, qoyun, at daş abidələri mahalın qədimliyini - oğuz yurdu olduğunu sübut edir. Bu toponim Dərə və Ələyəz sözləri birləşərək "ə" saitinin birinin düş-

məsi ilə formalaşmışdır. XIV-XVI yüzilliklərdə Dərələyəz bölgəsinin Əmir Teymurun və onun tərəfdarlarının tabeliyində olması, sonralar, yəni 1504-cü ildə isə Şah İsmayıl

Xətai tərəfindən idarə olunmasına dair faktlara da rast gəlinir.

İndiki Ermənistan ərazisində olan qədim tarixi abidələrin böyük bir qismi Dərələyəzdədir. Bütün Qafqazı qarış-qarış gəzən alman səyyahı və tarixçisi İ.Şopen Dərələyəzi Qafqazın İsveçrəsi adlandırmışdır. 1828-ci ildə Rusiya ilə İran arasında bağlanmış Türkmənçay müqaviləsindən sonra ermənilər minilliklər ərzində azərbaycanlıların yaşadığı Qərbi Azərbaycan ərazisinə, o cümlədən Dərələyəz mahalına kütləvi surətdə köçürülməyə başlamış, Rusiya İmperiyasının dəstəyi ilə azərbaycanlılar öz dədə-baba torpaqlarından təcridcən sıxışdırılıb çıxarılmış, mərhələlərlə deportasiyaya məruz qalmışlar. Rusiyanın tərkibinə daxil

edilən Dərələyəz bölgəsi İran və Türkiyədən buraya köçürülən ermənilərin hesabına etnodemoqrafik dəyişikliklərə məruz qalmışdır. Köçürmələrə qədər bölgədəki ailələ-

rin 94,1 faizini azərbaycanlılar, 5,8 faizini ermənilər təşkil edirdisə, köçürmələrdən sonra erməni ailələri 25 faizə çatmışdır. Belə ki, 1828-1830-cu illərdə İran və Türkiyədən Dərələyəzə 2773 erməni köçürülüb məskunlaşdırılmışdır. Bundan sonra azərbaycanlıların qədim yaşayış məskənlərinin adları dəyişdirilməyə başlanmışdır. 1870-ci ildə Dərələyəz İrəvan quberniyasının tərkibində yaradılan Şərur-Dərələyəz qəzasına daxil edilmişdir.

1920-ci il noyabrın 29-da "Ermənistan" sovetləşəndən az sonra - dekabrda Rusiya bu sovetləşmənin müqabilində Zəngəzur, Göyçə, Dərələyəz və s. mahalları zorla alıb ona vermişdir. Əvvəlki 9 min kv.km üzərinə daha 20 min kv.km əlavə edilmiş, Ermənistanın ərazisi 29

min kv.km olmuşdur. 1929-cu ildə məşhur Nüvədi və daha 11 kənd Ermənistanə verilmişdir. Bununla da, Azərbaycan torpaqlarının hesabına 29,8 min kv.km olan "Ermənistan" dövləti yaradılmışdır. Zaqafqaziya MİK-in 1929-cu il 18 fevral tarixli qərarına əsasən, Azərbaycan SSR-in rayonlaşdırılması ilə əlaqədar Şərur-Dərələyəz qəzası ləğv edilmiş, tərkibindəki Qurdqulaq, Xaçik, Horadiz kəndləri torpaqları ilə birlikdə Ermənistanə qatılmışdır. Bu, Moskva müqaviləsinin (1921) və Qars müqaviləsinin (1921) şərtlərinə, eyni zamanda beynəlxalq hüquq normalarına tamamilə zidd idi. Ermənistan SSR rayonlaşdırılan zaman Dərələyəz mahalı Keşişkənd və Soylan rayonlarına bölünmüşdür. Dərələyəz (dəyişdirilmiş adı Ayotsdzor) dağ silsiləsi Arpa çayı ilə Naxçıvan çayı arasındadır. Şərqdə Zəngəzur zirvəsinə qovuşur. Uzunluğu 70 km, ən hündür zirvəsi Kükü dağıdır. Həmin dövrdə Dərələyəz mahalında əhalinin zorla qovulması, deportasiyası başlamış, yaşayış məntəqələrinin dağıdılması və ləğv olunması 1988-ci ilə qədər mərhələlərlə davam etmişdir. Sonuncu deportasiyadan sonra dünyanın bir çox yerindən tarixi torpaqlarımızda ermənilərin məskunlaşması Ermənistanın dövlət siyasətinin tərkib hissəsi olmuşdur.

Azadlıq üçün qaçmağı seçmişdi

Onu əfsanəvi həbsdən qaçış ustadı adlandırırlar

Tarixdə elə insanlar var ki, onları barmaqıq arxasında saxlamaq mümkün deyil. Onlardan biri də Cozef Cons idi.

Britaniyalı Cozef Cons çörək və hər hansısa xırda bir şey oğurladığına görə həbsə düşür. O məhkəmə zamanı nəyəsə görə hakimin xoşuna gəlmir və 10 il həbs cəzası verilməklə katorqaya göndərilir. Adətən belə cəzalar üçün 3 ay həbs cəzası təyin edilirdi. O, ilk həbs illərini İngiltərədə keçirdikdən sonra Qərbi Avstraliyaya göndərilir. Burada müsbət davranışı, qaydalarla riayət etməsi səbəbindən şərti azadlığa buraxılır. Azadlığa çıxdıqdan sonra onun çətin və əziyyətli günləri başlayır. Bütün məşəqqətlərə baxmayaraq, o, qanunları pozmamaya çalışır, yenidən həbsxanaya düşməmək üçün dözümlü nümayiş etdirirdi.

Günlərin birində sahibsiz bir ata damğasını

vurur və ona sahiblənir. Lakin bir müddətdən sonra atın əsl sahibi peyda olur. Tutduğu əmələ, daha doğrusu, at oğurluğuna görə onun azadlığı 10 il müddətinə məhdudlaşdırıla bilərdi. Lakin Co həbsdən qaçır və atın üzərindəki damğanı yox etməyi bacarır. Fakt qarşısında qalan məhkəmə ona qaçdığına görə 3 il həbs cəzası verir. Bu dəfə də nümunəvi davranışına görə azadlığa buraxılır. Lakin hər şey bununla bitmir. Qonşusunun öküzü oğurlanır. Heç bir dəlil olmasa da keçmiş məhkum bu dəfə oğurluqda şübhəli bilinir. Sübuta yetirilməyən əməlinə görə cəza çəkdiyi həbsxanadan bir neçə aydan sonra qaçmağı bacarsa da yenidən tutulur. O, yenə qaçmağı bacarır. Növbəti bir neçə aydan sonra polis onu ələ keçirə bilir. Həbs cəzasına 5 il də əlavə edilir və xüsusi inşa edilmiş kameraya salınır. Məhkumların sözlərinə görə oradan

qaçmaq mümkün deyildi. Hətta qubernator bildirmişdi ki, o buradan qaçmağı bacarsa, ona rəhm ediləcək. Azadlığına qovuşmaq üçün Co buradan da qaçmağı bacarır və yalnız iki ildən sonra tapılır. Ona əlavə cəza təyin olunur, yəni həbsə atılır. Bir neçə ildən sonra yeni qubernator bu haqda əşidir və əvvəlki qubernatoru vədinə əməl etməyə çağırır. Ancaq o, məhkumun qarşısına şərt qoyur: Co bir daha qanuna zidd hərəkət etməyəcək...

Co qocalanadək öz vədinə sadıq qalır. Lakin illər sonra 80 yaşlı qocanı avara hesab edib tuturlar. Tədqiqat aparmaq üçün onu həbsxananın köhnə binasına yerləşdirirlər. Bu həbsxana ona yad deyildi. Çünki illər öncə əfsanəvi həbsdən qaçış ustası Avstraliyaya ilk gətirildikdə bu həbsxanaya salınmışdı. Co zəif idi və çox az şeyi başa düşürdü, lakin vədidi üzrə o buradan qaçır. Sonra yenə və yenə...

Lakin daha sonra onu yaxalayandan qaça bilmir. Onun adı isə ölüm idi.

*Aytən Tahirova
polis kapitani*

Erməni terrorunun izi ilə

Bu qətləri terror təşkilatları həyata keçirib

Türkiyənin Ottavadakı səfirliyinin hərbi attaşesi polkovnik Atilla Altıkatın erməni terror təşkilatı JCAG tərəfindən öldürülməsindən 43 il ötür. O, 1982-ci ildə terrorçuların mənfur hücumu nəticəsində qətlə yetirilib. Erməni terror təşkilatlarının 1970-ci ildən indiyədək xaricdə yaşayan türklərə qarşı həyata keçirdikləri sui-qəsdlər nəticəsində 31-i diplomat və onların ailə üzvləri olmaqla, ümumilikdə 58 Türkiyə vətəndaşı qətlə yetirilib.

Türklərə qarşı terror yolu ilə mübarizə məqsədilə 1975-ci ildə ASALA terror təşkilatı yaradılıb. Türkiyə ilə yanaşı, bəzi ölkələrdə də hədəfə alan təşkilat ilk dəfə

1975-ci il yanvarın 20-də Dünya Kilsələr Şurasının Beyrut bürosuna hücum həyata keçirib. Digər erməni terror təşkilatı JCAG isə 1975-ci ildə Livanın paytaxtı Beyrutda qurulub. Həmin il oktyabrın 22-də Vyanada Türkiyənin bu ölkədəki səfiri Danış Tunaligilin qətlinin məsuliyyətini də məhz ASALA və JCAG terror təşkilatları öz üzərlərinə götürüblər. 1973-cü il yanvarın 27-də ABŞ-ın Santa Barbara şəhərində Türkiyənin Los-Ancelesdəki səfiri Mehmet Baydar və konsul Bahadır Demirin erməni əsilli Qurgen Mıgırdiç Yanıqman tərəfindən öldürülmələri ermənilər tərəfindən türk diplomatlara qarşı həyata ke-

çirilən ilk sui-qəsd olub. Sonralar Türkiyənin Parisdəki səfiri İsmail Erez (1975), Vyanadakı səfiri Danış Tunaligil (1975), Vatikandakı səfiri Taha Carım (1977), Sidneydəki baş konsulu Şarık Aynak (1980), Los-Ancelesdəki baş konsulu Kemal Arıkan (1982), Bostondakı baş konsulu Orxan Gündüz (1982) və Belqraddakı səfiri Qalip Balkar (1983) da erməni terror təşkilatlarının qurbanı olublar. Bundan əlavə, erməni terrorçuları tərəfindən həyata keçirilən sui-qəsdlər zamanı 1991-ci və 1994-cü illərdə Türkiyənin Yunanıstandakı səfirliyinin əməkdaşları Çetin Görgü və Ömer Haluk Sipahioğlu, 1993-cü ildə Türkiyənin İraqdakı səfirliyinin attaşesi Çağlar Yücel, 2004-cü ildə Türkiyənin Mosuldakı baş konsulluğunun attaşeləri Nihat Akbaş, Bilal Urgan, Adem Çiçek, Bülent Kiran-

şal və Süleyman Karahasanoğlu, 2013-cü ildə Türkiyənin Somalidəki səfirliyinin əməkdaşı Sinan Yılmaz və 2019-cu ildə Türkiyənin Ərbildəki baş konsulluğunun əməkdaşı Osman Köse qətlə yetiriləblər.

Türk diplomatlarla yanaşı, onların ailə üzvləri və sürücüləri də terror təşkilatlarının hədəfi olublar. Belə ki, Türkiyənin İspaniyadakı səfiri Zeki Kunalpın həyat yoldaşı Necla Kunalp və sabiq səfir Beşir Balçioğlu 1978-ci ildə səfirliyə aid avtomobilə silahlı hücum zamanı öldürüldülər. Türkiyənin Portuqaliyadakı səfirliyinin attaşesi Erkut Akbayın həyat yoldaşı Nadide Akbay da eyni şəkildə qətlə yetirilib. Türkiyənin Portuqaliyadakı səfirliyinin əməkdaşı Yurtsev Mihçioğlu və onun həyat yoldaşı Cahide Mihçioğlu da səfirliyə hücum zamanı həyatlarını itiriblər.

MÜKAFATLI SUAL

RUBRİKASI

... "Elə bil yer üzünü quyu sallamışdılar, bir işıq gözləyirdi ki, tutub çıxsın.

Sovrulub azadlığından balıq külüyü kimi daşların arasına girən deyinə-deyine, sına-sına sızan su, bir vaxtlar başı üstündə sevinclə, inamla dəyirman işlədən sağlam, gümrə bir çayın son nəfəsi kimi axırdı.

Amma belə deyildi, dəyirmançının əli ilə kəsilənəcən, qazana girib

bişənəcən, kabab olub qızaranacan, toğlular ayaq üstə can verirdilər.

Dəyirmançının əlindəki bıçaq göz gətirmişdi, iti, iliye işləyən bir iştahayla yuxarıdan aşağı toğluya baxırdı.

Temir müəllimin mədəsi dilənçi ovucu kimi açılmışdı.

Dəyirmançının dəyirman daşına çəkdiyi bıçağın səsi naxırın qabağını kəsirdi"...

Bu fikirlər Azərbaycan ədəbiyyatının tanınmış imzalarından birinin ona şöhrət gətirən əsərində yer alır. Yazıçının və əsərin adını yazan şəxsin hədiyyəsi kitab olacaq.

"WhatsApp":

+994 55-875-16-39

DNT genealogiyasından istifadə ediləcək

Keçmiş cinayətlər də açılacaq

Bu il iyulun 1-dən İsveç polisi qətl və zorlama kimi ağır cinayətlərin istintaqında DNT genealogiyasından istifadə etmək hüququ qazanacaq. Parlamentin bu qərarı əvvəllər mümkün olmadığı hesab edilən yüzlərlə cinayətin açılmasına kömək edə bilər.

İsveç polisi də DNT genealogiyasını çoxdan gözlənilən irəliləyiş adlandırır. Metod cinayətkarın öz DNT-sinin məlumat bazasında olmadığı təqdirdə belə, onu uzaq qohumları vasitəsilə müəyyən etməyə imkan verir. Milli Məhkəmə Ekspertizası Agentliyi bildirir: "Bir çox isveçlinin ABŞ-

da qohumları var, çünki onların əcdadları uzun illər əvvəl mühacirət ediblər".

Bu üsullar sayəsində ABŞ-da səs-küylü cinayətlərin üstü açılıb. Əvvəllər İsveçdə DNT genealogiyası qanuni məhdudiyyətlərə görə qadağan edilmişdi, lakin polis artıq rəsmi olaraq ona çıxış əldə edə biləcək. Cənub bölgəsində DNT genealogiyasından istifadə edərək 150 açılmamış hadisə yenidən nəzərdən keçirilib. Ekspertlər ümid edirlər ki, bu üsul təkcə köhnə cinayətlərin üstünün açılmasına deyil, həm də ağır cinayətlərin qarşısının alınmasına kömək edəcək.

Nəticə maraqlıdır...

Məsələ Avropada aktuallaşıb

Avropada əhalinin sürətlə yaşlanması sürücülük hüququnun müddəti ilə bağlı məsələnin aktuallaşmasına səbəb olub.

Avropa İttifaqı ölkələrində sürücülük hüququ ilə bağlı yaş senzi müəyyən edilməyib. Lakin bütün ölkələrdə yaşlı sürücülər üçün tibbi müayinə məcburidir.

Məsələn, İspaniyada 65, Danimarkada 70, İtaliya və Niderlandda isə 75 yaşdan sonra sürücülər hər 5 ildə 1 dəfə həkim müayinəsindən keçməklə sürməyə davam edə bilərlər. Lakin komissiyadan keçmək 5 il arxayın sürmək anlamına gəlmir. Bir çox ölkədə vahid məlumat bazası olduğu üçün əhalinin tibbi müayinəsi zamanı əldə edilən nəticələr bazaya yüklənir. Polisin də bu bazaya çıxışı olduğundan məlumatlar periodik yoxlanılır. Məsələn, hesab edək ki, 75 yaşlı sürücü tibbi müayinədən uğurla keçdikdən 1 ay sonra infarkt keçirib, yaxud eşitmə qabiliyyəti zəifləyib. Bu zaman polis sözügedən vətəndaşın sürücülük vəsiqəsini əlavə tibbi komissiyaya olmadan ləğv edir. İndi isə Avropa Komissiyası vahid sistem yaratmaq istəyir: yəni, yaşlı sürücülər üçün müayinələri intensivləşdirmək və bütün ölkələrdə eyni yaş senzinin qoyulması tələb edilir.

Komissiya ekspertlərinin AI-yə üzv ölkələrdə aparıldığı araşdırma maraqlı faktı aşkara çıxarıb. Məlum olub ki, yaşlı sürücülər cavanlara nisbətən daha az qəza törədirlər. Bunun da səbəbi onları sürət limitinə daha ciddi əməl etməsi, yola çıxarkən spirtli içki qəbul etməməsi, gecə vaxtı və ya əlverişsiz havada yola az çıxmalarıdır. Sonuncu amil sürücünün diqqətini toplamasına imkan verir. Maraqlı budur ki, Avropada yaşlı sürücülərin əməl etdikləri qaydaları Azərbaycanda yol polisi demək olar hər gün xatırladı. Başqa sözlə, DYP-nin tövsiyələri ilə avropalı qocaların davranışı üst-üstə düşür. Nəticədə ağır qəzaların sayı azalır.